

ek, követhetőek, „használhatóak”. Istenről, tízparancsolatról, szabad akaratról, bűnbánatról és megbocsátásról ír megszívlelendő tanácsokat. Legfőbb üzenete az, hogy az ember számára csak az Istenbe oltott, Istenre ráhagyatkozó lélek és élet adhat valódi boldogságot. Jól ismerjük Szent Ágoston mondatát: „Nyugtalan a szívem, míg meg nem nyugszik benned, Istenem.” A többi körülmény (vagyon, hírnév, siker) mind csak szemfényvesztés, szemünkbe hulló aranypor, ami elvakítja látásunkat. Bőjte Csaba így fogalmaz: „Mire vágyasz: a Végtelenre, vagy arra, hogy hozzád hasonló, márké porból született emberek csodáljanak, és olyan helyekre ültessenek, amelyek ma talán fontosak, de holnap már semmié válhatnak?” Új könyve bátran számot tarthat a legszélesebb olvasóközönség érdeklődésére is. (Összeállította: Karikó Éva; *Helikon*, Budapest, 2017)

BOZÓK FERENC

SOKARCÚ IRGALMASSÁG Vallomások, interjúk, tanulmányok

Alig fél éve, 2016. november 20-án ért véget az Irgalmasság Éve. Ferenc pápa *Az irgalmasság arca* kezdetű bullája, amellyel a rendkívüli szentévet meghirdette, az isteni irgalmasság misztériumának szemlélésére és megélésére buzdít. Fontos felelősségünk, hogy a szentév elmúltával ne hagyjuk feledésbe merülni, hanem őrizzük meg és vigyük magunkkal ennek értékes gyümölcsseit. Erre vállalkozik az erdélyi Verbum Keresztény Kulturális Egyesület gondozásában megjelent, *Sokarcú irgalmasság* című kötet, amikor — majd félszáz vallomást, interjút, tanulmányt gyűjtve egybe, melyek részben az erdélyi katolikus sajtóban láttak napvilágot, részben itt jelennek meg először — hazai és külföldi papokat, világiakat és szerzeteseket szólaltat meg a megtapasztalt és a továbbadott irgalmasság témájában.

Felépítése — a szerkesztő, Bereczki Silvia segítő nővér munkája — egy, a pápai bulla szemelvényeit és teológiai bevezetőket tartalmazó nyitó rész után további öt nagyobb témakör szerint rendezzi el a tartalom és műfaj szempontjából egyaránt változatos fejezeteket, amelyek — akárcsak a prizma a rajta áthaladó fehér fénysugarat — sokszínűen tükrözik a kiindulópontot adó idézetet: „A tevékeny szeretet képzelőereje nem ismer határokat”.

A szentév küldetése nem csupán abban állt, hogy kezdeményezéseket ihletett, hanem abban is, hogy új szempontot nyújtott az önreflexióhoz: vegyük észre, hol és milyen módon tapasztalhatjuk meg egyéni és közös életünkben a már mindig is jelenlévő irgalmasságot. A kötetben szereplő beszámolók olyan feladatvállalásokról szólnak, amelyek korábban kezdődtek és tovább is mutatnak a szentév egyetlen esztendejénél. „Azt hiszem, számunkra mindig irgalmasság éve van” — fogalmaz Réthi Ju-

dit, gyergyószentmiklósi családanya, a helyi plébániai szeretetszolgálat elkötelezett önkéntese. „Nem azért segítünk ezeken az embereken [ti. városuk legszegényebbjain], hogy lekötelezve érezzék magukat” — mondja tevékenységükről.

Az *Irgalmasság a mindennapokban* című rész a legkülönbözőbb területeket érintő tanúságtételeket fogja össze. Bara László marosvásárhelyi plébános, lelkipáter a gyónásról mint az irgalmasság szentségéről elmélkedik, majd a pszichológiai segítségnyújtás, az iskola, a képzőművészet és a család tárgyköréből olvashatunk vallomásokat. Két különösen meglepő írással is találkozunk: *Közélet és irgalmasság?* címmel Laczkó-Albert Elemér, négygyermekes édesapa, Gyergyóremete polgármestere beszél a közösségért végzett munka, az egyéni életvezetés és a szentév összefüggéseiről, az *Irgalmasság az üzleti világban?* kérdésre pedig Tankó Ágnes, székelyudvarhelyi gazdasági szakember mondja el, hogyan hívja segítségül napról-napra Jézust nagyvállalati munkájához, és miként lehet „egy nagy közösségben, krisztusi alázattal, profitorientáltan” dolgozni, komolyan keresve a szeretet útját az emberi kapcsolatokban, és nem eszköznek tekintve a partnereket.

Számos, különböző területeken tevékenykedő erdélyi szerzetesközösség tagjai is megszólalnak. Gondolataik közül hadd idézzünk most egyetlenegy, Johanna Andrea nővér, kármelita perjelnotól: „Sajnálatra méltó, akinek mindig minden sikerül, mert így soha nem tapasztalja meg Isten irgalmát”.

A segítő szeretet figyelmének korunkban nem elegendő az anyagilag hátrányos helyzetűekre irányulnia. Ludescher László, a gyulafehérvári Caritas szociális ágazatának igazgatója a peremre szorultság, kirekesztettség egyéb módjairól és a megoldásukért végzett rendszerszintű segítségnyújtásról szól a vele készített interjújában. Nem csupán segélyek személytelen kiosztását tekintik céljuknak, hanem a pályaválasztásban és a hatékony gazdálkodásban nyújtott segítséget, valamint a rászoruló közvetlen környezetében élők — szülők, hozzátartozók, tanárok (!) — kíséretét is. Szolgáltatuk valóban „összeköti az eget a földdel”, tettekre váltja hitünk társadalmi tanítását.

Vass Éva, akinek saját autista gyermekét nevelve úttalan utakat kellett bejárnia, ma hasonló helyzetű családok mentorálásával foglalkozik. Írását az alkoholizmusból és a hajléktalanságból való szabadulás tanúságtételei követik. Szerzőikben közös, hogy saját élettörténetükből, érintettségükből indult a peremre szorultak szolgálata. Szegényességük tapasztalata jóra fordul, ahogyan — mint a Feltámadott sebei — immár az élet reményét mutatják a rájuk bízottaknak: van esély a szabadulásra a szenvedélybetegségből, a megkötöttségek hálójából, a társadalom periferiájának embertelen körülményei közül.

Határokat bont az irgalmasság, ahogyan megszólal a hazánkban élő külföldi és a külföldön szolgáló magyar misszionárius, vagy egy református egyetemista lány — de élet és halál súlyos határhelyzeteiben is tágabb horizontot nyit. Önkéntes beteglátogatókról, daganatos betegek önszolgáltató csoportjáról, beteg gyerekeknek szervezett felejthetetlen nyári táborokról olvashatunk a negyedik részben, az ötödik pedig a gyászfeldolgozás kíséréséhez kínál tudományos igényű alapvetést és megszívlelendő szempontokat.

A kötet fejezeteit értőn válogatott versek és Sabáu-Trifu Cristina szakrális műalkotásainak képei tagolják.

Sokarcú irgalmasság... A színes mozaikkockákból végül ismét egyetlen kép, az Irgalmasság Arca rajzolódik ki. Felismerhetjük a tanúságtételek szerzőiről: ők azok, akik a világ *igazi* történetét írják. Azt a történetet, amely nem a látványos „jótékonykodás” vélt sikereinek színpadán, hanem a rejtekben, a „*Nincs emberem*” (Jn 5,7) hangosan vagy hangtalanul kiáltó embertelensége és az emberség, tragédiák és irgalom találkozásából szövődik. Erről ad hírt ez az értékes gyűjtemény, s ezért lehet nem csupán szentévi emlék, de naponta aktuális lelki olvasmány, kifogyhatatlan útravaló mindnyájunk számára. (*Verbum*, Kolozsvár, 2016)

BALÁZS JEROMOS

JEAN VANIER: AZ ÉLET NAGY KÉRDÉSEI

Jean Vanier neve és munkássága Magyarországon sem ismeretlen. A fogyatékkal élőkhez kapcsolódó Bárka közösség jelenléte mellett a szerző könyvei közül is több napvilágot látott már magyarul. Kisebb Jean Vanier-renezánsz vette kezdetét a rendszerváltást követően, ami a fordításokat illeti, és ennek a folyamatnak a töretlenségét bizonyítja Görfföl Tibor új fordítása: *Az élet nagy kérdései*.

Bár a könyv magyar címe csak a közhelyességig általánosított jelentést adja vissza, a könyv eredetijében a kérdések „great” jelzője magában hordozza a „nagyszerűség” jelentésárnyalatát is, ami már előrevetíti a szerző spiritualitásának alapvetően pozitív hangoltságát. A kérdések komolyságát és súlyát éppen ez az életszeret és bizakodás egyensúlyozza ki a válaszok terén. A kérdések köré szerveződő tematika az új gondolatok forrásvidékétől a valóság feltárásán át a klasszikus teodiceia kérdésekig ível: miért van annyi szenvedés és miért van a rossz a világban? Ezeket a témákat pedig mintegy koncentrikus körökben tágítva, Isten jelenlétének és az ember szeretetre való készségének tárgyalásával, újból és újból felteszi: mi a valóság, hogyan lehetséges egy jó Isten teremtésében a rossz, és a sor folytatódik a halálra kérdező utolsó nagy fejezetig.

Hamar világossá válik, hogy a klasszikus kérdésekre adott válaszok teológiai forrásvidéke az inkarnáció. Ez a megtestesülés-központú teológia érthető, ha a Bárka közösség napi tapasztalatai között az emberi testet és annak fogyatékososságait Krisztus szemével látók tevékenységére gondolunk. De többről is szól ez a teológiai hangsúly, mint egy visszatérő tapasztalat egyszerű kiterjesztéséről. Jean Vanier gondolkodási útja is elsősorban alulról induló, induktív válaszkereséseken alapszik. Pusztán az a tény, hogy a valóságot, amelyben a gondolkodás megindul, visszatérő témájává avatja a könyvnek, arra az Arisztotelészre emlékeztetheti az olvasót, aki ugyanilyen kitartással fürkészte a tapasztalható világát az antikvitásban. Abból pedig, hogy Vanier a megtestesülést választotta teológiai kiindulópontként, a visszatérő biblikus helyek is következnek. Kiemelt fontosságú ezért a János evangélium és annak prologusa, a teremtéstörténetek és más olyan részek a Szentírásból, amelyek magyarázata Krisztus közénk jött valóságára irányíthatja a kérdező figyelmét.

Legalább ennyire fontos kérdése a könyvnek a közösség és a társadalmi, emberi felelősségvállalás. Több ez, mint a segítségnyújtásra felszólító hang. Hiszen a teremtett világ védelmét drámai példákkal egészítve ki, nem egy helyen világosan kitapintható a szerző bűnfelfogásának a magjai közül a kizsákmányolásra szegeződő tekintet, amely egyfelől ember és ember, másfelől ember és környezete között zajlik a világban. Az öltözékünk megválasztásával már óhatatlanul bekapcsolódunk abba a kizsákmányoló *circulus vitiosus*ba, amely a ruháink megfizethető árát mások éhezésén és méltatlan munkaviszonyain keresi meg. Ennek a tudatosítása a közösség felé mutató felelősségvállalás minimumainak egyike lehet Jean Vanier szerint.

Ez, a teológiai szaknyelven strukturális bűnként ismert jelenség, vezet el az áteredő bűn olvasásához is. Megemlíthető hiányossága a könyvnek ezen a ponton, hogy bizonyos leegyszerűsítések miatt, például éppen az inkarnáció-központú teológia vagy a bűnfelfogás árnyalatlanágából fakadóan több gondolatmenet kifutása esetleges maradt. Amennyire szimpatikus a cinkosság és a bűn közötti összefüggés felmutatása (53.), annyira leegyszerűsítő például a szorongás és a félelem meghatározása (81.) és az ezen alapuló következtetési sor. A Júdás történetéről szóló olvasat (149.) felületessége vagy a természeti törvény (*lex naturalis*) és a természet törvényei közötti különbségtétel hiánya (40.) is ahhoz vezet, hogy a rossz döntés és ez által a bűn valóságának megragadása is a konkrét példák szintjén működik jobban, és nem a fogalmi megragadásán.

A szöveg fordítása kifejezetten elegáns, gördülékeny olvashatóságot biztosít a magyar olvasók számára. Egy-egy helyen talán elszett megoldásként

